

MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET: A KUTATÁS KONCEPCIÓJA

2007. szeptember 30-án 66870 külföldi állampolgár rendelkezett érvényes munkavállalási engedéllyel, regisztrációval vagy zöldkártya-igazolással Magyarországon. Közöttük 28475 román állampolgárt találtunk, vagyis a hazánkban munkát vállaló külföldiek 43%-a érkezett Romániából; ugyanez az arány 2006. szeptember 30-án 47% volt. A Magyarországon legálisan munkát vállaló külföldiek közel fele tehát román állampolgár volt 2007 végén, bár arányuk az Állami Foglalkoztatási Szolgálat (ÁFSZ) adatai szerint a kétezres évek elején megközelítette, sőt 2002-t követően általában meg is haladta még a 60%-ot is (1.1. táblázat).

1.1. táblázat: Az évenként kiadott munkavállalási engedélyek száma, 1996-2003.

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Összesen (db)	20296	24244	26310	34138	40203	47269	49779	57383	64695	53324	54721
Román állampolgárok részére (db)	9218	10909	11862	16982	19774	26931	30497	33131	42879	33874	35033
Román állampolgárok aránya (%)	45,4	45,0	45,1	49,7	49,2	57,0	61,3	57,7	66,3	63,5	64,0

A külföldi állampolgárságú magyarországi munkavállalók alapvetően két nagy csoportra voltak oszthatók 2007-ben: azok, akik szabadon vállalhattak munkát hazánkban, illetve azok, akiknek ehhez engedélyre volt szükségük. Az első csoportban alapvetően az Európai Unióhoz még Magyarország előtt csatlakozott országok szerepeltek, amelyek minden kötöttség nélkül nyitották meg munkaerőpiacukat a magyar munkavállalók előtt, így viszonyossági alapon az ő polgáraiknak sem kellett engedélyt kérniük a magyarországi munkavállaláshoz. Ezek a munkavállalók alapvetően a statisztikai adatgyűjtés látókörén kívül maradtak és maradnak mind a mai napig; az ÁFSZ adatbázisában csak az engedéllyel rendelkező munkavállalók jelennek meg.

A kutatási koncepciónk által megcélzott román állampolgárok azonban a másik nagy csoportba tartoztak ekkor: nekik engedélyt kellett kérniük magyarországi munkavállalásuk legalizálásához. 2007. január 1-jén Románia csatlakozott az Európai Unióhoz. Ennek okán a 354/2006-os Kormányrendelet mellékletében **felsorolt szakmákban a román állampolgárok a munkaerőpiaci helyzet vizsgálata nélkül kaphattak munkavállalási engedélyt**, illetve megnyílt számukra a zöldkártya-igénylés lehetősége is. (Zöldkártya igazolást kérhettek, és ennek alapján engedélymentesen vállalhattak munkát a még

engedélyezési kötelezettség alá eső EU tagállamokból érkező azon munkavállalók, akik 12 hónap folyamatos, engedélyezett magyarországi munkaviszonyt tudtak igazolni.) Emellett a román állampolgároknak is lehetőségük volt ún. mezőgazdasági szezonális munkavállalási engedélyhez jutni a 8/1999. sz. SzCsM-rendelet alapján. Ez korlátozott időtartamú munkavállalást tett lehetővé: „A mezőgazdaságban (növénytermesztés, állattenyésztés, halászat) történő szezonális foglalkoztatás ... 12 hónapon belül legfeljebb 150 napra engedélyezhető”. Romániát nem érintette ugyan, de a statisztikai adatszolgáltatás teljes spektrumának megértése végett megemlítjük, hogy az Európai Unióhoz Magyarországgal együtt csatlakozott országokra vonatkozóan – Málta és Ciprus kivételével – a Csatlakozási Szerződés lehetővé tette adminisztratív célú regisztráció alkalmazását. (Ezzel az eszközzel elsősorban a szlovák állampolgárok élnek.)

1.2. táblázat: A román állampolgárok súlya a kiadott és érvényben lévő különféle engedély-típusokon belül, 2007. I-III. negyedév

	általános	mg-i szezónális	regisztrálások	zöldkártya	összesen
Kiadott engedélyek, bejegyzett regisztrációk és zöldkártya igazolások külföldi munkavállalók részére					
Összesen (db)	42544	519	18627	5180	66870
Román állampolgárok részére (db)	23903	212	8	4360	28483
Román állampolgárok aránya (%)	56,2	40,8	0,0	84,2	42,6
Érvényes engedélyek, bejegyzett regisztrációk és zöldkártya igazolások külföldi munkavállalók részére					
Összesen (db)	29270	860	7923	4523	42576
Román állampolgárok részére (db)	15192	520		4370	20082
Román állampolgárok aránya (%)	51,9	60,5	0,0	96,6	47,2

A 2007-es statisztikák szerint (1.2. táblázat) **a zöldkártya igazolások túlnyomó többségét román állampolgárok birtokolták**, de az érvényes engedélyeket tekintve populációjuk felülreprezentált a mezőgazdasági szezonális engedélyek terén is. A táblázatban „általános” címszóval jelzettekben belül 2007. első kilenc hónapjában 4929 romániai munkavállaló kapott engedélyt olyan szakmában, ahol azt a 354/2006-os Kormányrendelet értelmében a munkaerőpiaci helyzet vizsgálata nélkül ki kellett adni. Közülük 2386-an (48%) „kézi anyagmozgató, csomagoló”, 662-en pedig (13%) „konyhai kisegítő” szakmában, vagyis szakképzettséget nem vagy csak minimális mértékben igénylő munkakörben vállaltak munkát.

A 2007. első kilenc hónapjában kiadott különféle engedély-típusokat nézve **szembetűnő volt a közép-magyarországi régió jelentős súlya**, de relatíve erősen érintett volt még Közép- és

Nyugat-Dunántúl, valamint a Dél-Alföld; ez utóbbi főleg a mezőgazdasági szezonális engedélyek terén (1.3. táblázat). A román állampolgárok eloszlását ezen belül nem ismerjük; feltehetőleg a Dél-Alföldön voltak felülreprezentáltak, illetve – követve a teljes populáció eloszlását – többségük valószínűleg Közép-Magyarországon vállalt munkát.

Magyarország román határ menti régiói az ország legelmaradottabb, alapvetően mezőgazdasági karakterű területei közé tartoznak, ahol nem, vagy csak lokalizáltan történtek meg olyan ipari befektetések, amelyek nagy számú romániai munkavállalót tudnának folyamatosan mozgatni, mint ahogy azt láthatjuk a szlovák határ mentén, Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron megye esetében. Így a határ mentén alapvetően mezőgazdasági idénymunkások feltűnésére számíthatunk. Emellett Magyarország legdinamikusabb gazdasági zónája Budapest és annak agglomerációja; itt realizálódott a legtöbb befektetés, itt a leggyorsabb a fajlagos GDP növekedése, és az egész országban messze itt a legmagasabbak az átlagos bérszintek. Következésképp potenciálisan ez a terület tudja legnagyobb számban foglalkoztatni az országba érkező külföldieket, köztük a román állampolgárokat.

1.3. táblázat: A különféle engedélyek regionális megoszlása, 2007 I-III. negyedév

	2007. I-III. negyedévben kiadott, bejegyzett				2007. szept. 30-án érvényes			
	általános engedély	mg-i szezonális	regisztrálások	zöldkártya	általános engedély	mg-i szezonális	regisztrálások	zöldkártya
Közép-Magyarország	22239	51	1284	3019	32505	40	4128	3347
Közép-Dunántúl	2052	14	5267	401	2751	10	11891	489
Nyugat-Dunántúl	1193	290	527	264	1709	267	1271	360
Dél-Dunántúl	513	7	174	185	706	3	67	205
Észak-Magyarország	863	2	524	162	1260	0	937	236
Észak-Alföld	751	25	21	122	960	22	145	162
Dél-Alföld	1659	471	126	370	2653	177	188	381
Mindösszesen	29270	860	7923	4523	42544	519	18627	5180

A kutatási pályázat kiírója, az **Országos Foglalkoztatási Közalapítvány ajánlott kutatási kérdéseket is megfogalmazott**, amelyek természetesen hatással voltak kutatási koncepciónk kialakítására:

- Milyen a romániai munkavállalók magyarországi foglalkoztatásának tendenciája?
- Mely vállalatoknál milyen létszámban dolgoznak román munkavállalók?
- Milyen a szociológiai összetételük – kiemelten a képzettségük – az itt dolgozóknak?

- Milyen munkaköröket töltenek be, van-e jellegzetes különbség a magyar munkavállalók által betöltött munkakörökhöz képest?
- Milyen munkaközvetítő szolgáltatásokat vesznek igénybe?
- Azonos munkakör esetén van-e különbség a bérezésben, illetve a munkavállalókat megillető juttatásban?
- Mik a jellemző foglalkoztatási jogviszonyok és ezek milyen arányban vannak jelen?
- Mi az elsődleges motivációjuk a román munkavállalóknak?
- Milyen távolságról, honnan vállalnak nálunk munkát?
- Hogyan oldják meg a munkába járást (vállalati buszok, tömegközlekedés, autó, esetleg ingázók stb.)?
- Mennyire elégedettek a magyar munkáltatókkal, érznek-e diszkriminációt?
- Mi a vállalatok elsődleges motivációja a román munkavállalók alkalmazásával kapcsolatban?
- A vállalatok véleménye szerint van-e különbség a román és a magyar munkavállalók között a szakértelem, megbízhatóság, termelékenység stb. szempontjából?
- Mi a magyar munkavállalók véleménye a velük dolgozó románokról, amennyiben van szakszervezet, akkor részt vesznek-e annak munkájában a román munkavállalók?

E háttérismeretek birtokában kutatásunk célja a Magyarországon munkavállalási engedéllyel rendelkező román állampolgárok szociológiai összetételének, társadalmi státuszának és munkaerőpiaci helyzetének, motivációinak – lehetőség szerint minél teljesebb körű statisztikai és mélyfúrászerű, esettanulmányokon át megvalósuló – vizsgálata, illetve a témához kapcsolódó szakirodalom feldolgozása volt. Kutatásunkat igyekeztünk kiterjeszteni a Romániából Magyarország irányába zajló munkaerő-áramlás időbeli tendenciáinak vizsgálatára is, de elemeztük a két ország munkaerőpiaca közötti különbségeket, illetve a gazdaságfejlődés magyarországi és romániai területi egyenlőtlenségeit is.

Kutatásunk módszertani értelemben három fő szakaszra különül el:

- Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat adatbázisának elemzése, amely tartalmazza az összes, magyarországi munkavállalásra engedélyt kapott román állampolgár szociológiai ismertetőjegyét (nem, kor, iskolai végzettség, foglalkozás, a munkavégzés helye stb.).
- Esettanulmányok készítése, amelyek segítségével feltérképezzük a magyar-román határ mentén zajló, a határt átlépő munkaerőpiaci kapcsolatokat, azok intenzitását,

jellegét, valamint egyes vállalkozások működésén keresztül tapasztalatokat gyűjtünk a munkavállalói motivációkról, közelebbről megismerjük a román állampolgárságú munkavállalók csoportjának karakterét.

- Kérdőíves felmérés készítése a munkáltatói szempontok, attitűdök megértése érdekében az olyan kis- és középvállalkozások körében, ahol van román állampolgárságú munkavállaló.

Kutatásunk hipotézisei az alábbiak voltak:

- *A romániai munkavállalók többsége alacsony iskolázottságú, akiket részben az alföldi mezőgazdaság, részben a Budapesten és annak agglomerációjában megtelepült és relatíve gyorsan fejlődő gazdaság foglalkoztat.*
- *Azokat a munkaköröket töltik be, ahol a magyarországi munkapiacra munkaerőhiány van.*
- *Béreik, szociális juttatásaik elmaradnak a magyarországiakétól.*
- *A romániai munkavállalók elsősorban magyar nemzetiségűek, de legalábbis magas szinten beszélnek a magyar nyelvet.*
- *A román állampolgárok magyarországi munkavállalásának motívumai közt elsődleges az otthoninál magasabb munkabér, ami feltételezhetően takarékoskodással társul, hogy otthon maradt családjukat eltarthassák.*
- *A romániai munkavállalók többsége nem akar áttelepülni Magyarországra.*
- *A romániai munkavállalók Magyarországra érkezésében a gyenge kötéseknek (Granovetter) van kiemelt szerepe: csoportosan érkeznek, illetve egyikük hozza a másikat (településről, baráti, családi kapcsolatok révén).*
- *A romániai munkavállalók motivációjuk, életmódjuk alapján alapvetően vendégmunkások, s ezzel jobban hasonlítanak a többi Romániából külföldön munkát vállalóra, mint magyarországi munkatársaikra.*

Kutatási pályázat a román állampolgárságú munkavállalók magyarországi jelenlétének vizsgálatára az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány megbízásából az MTA Közgazdaságtudományi Intézete és a Genius Loci Alapítvány szervezésében.

sorszám:

--	--

Munkavállalói kérdőív

Kérjük, értelemszerűen húzza alá a helyes válaszlehetőséget!

1. A munkavállaló neme:

- Férfi
- Nő

2. Életkora:

- 20 alatt
- 20-30
- 30-40
- 40-50
- 50 fölött

3. Iskolai végzettsége:

- 0 osztály
- 1-7 osztály
- 8 osztály
- szakiskola
- érettségi
- főiskola
- egyetem
- egyéb:.....

4. Családi állapota:

- Hajadon/nőtlen
- Házas/párkapcsolatban él; gyermekek száma:.....
- Elvált, özvegy; gyermekek száma:.....

5. Állampolgársága:.....

6. Lakhelye a hazájában:

- Megye/régió:.....
- Település:.....

7. Magyarországi lakhelye:

- Megye/régió:.....
- Település:.....

8. A magyarországi szállás, lakás jellege:

- Saját lakás, családi ház
- Albérlés
- Munkásszálló
- Egyéb:.....

9. Kikkel érkezett Magyarországra?

- Családjával
- Ismerősökkel/barátokkal
- Egyedül
- Egyéb:.....

10. Kivel/kikkel lakik együtt Magyarországon?

- Családjával
- Ismerősökkel/barátokkal
- Egyedül
- Egyéb:.....

11. Lakóhelyéről hányan járnak át dolgozni Magyarországra?

- Ő egyedül
- Ötnél kevesebben
- 5-10 fő
- 10-20 fő
- 20-nál is többen

12. a. Milyen módon, milyen mértékben használja azt a közösségi teret, települést, ahol dolgozik?

- Minimális mértékben, csak a napi létszükséglet biztosítása (bevásárlás) során lép kapcsolatba a helyiekkel. Ennek főbb okai:
.....
.....
- Vannak további kapcsolatai is a helyiekkel, amennyire lehet, szűkebb környezetében igyekszik otthon érezni magát.
- Úgy érzi, alapvetően sikerült betagozódnia a helyi társadalomba.

Az alábbi két kérdésnél, kérjük, az aláhúzás mellett rövid válaszokat is írjon be!

12. b. Milyen módon, milyen mértékben használja azt a közösségi teret, települést, ahol él? Milyen szolgáltatásokat vesz igénybe?

- Csak a legalapvetőbb szolgáltatásokat: élelmiszerbolt, tömegközlekedés stb.:.....
- Rendszeresen vásárol egyéb üzletekben is, éspedig:.....
- Vacsorázott-e már étteremben, ha igen, hányszor?.....
- Rendszeresen jár-e vendéglátóhelyekre (kocsma, kávézó, presszó, büfé)? Van-e kedvenc helye (törzshelye) ezek közül? Annak minősítése:.....*
- Kihhasználja a település kulturális adottságait, volt már színházban, moziban, koncerten, kiállításon stb.:.....(aláhúzandó!)

12. c. Milyen módon, milyen mértékben használja azt a közösségi teret, települést, ahol dolgozik?

- Egyáltalán nem ismeri, csak a szállás és a munkahely között mozog. Elégedett a tömegközlekedési lehetőségekkel? Igen/nem
- Igyekezett már bejárni, kívülről megismerni a teljes települést. Tetszik Önnek a település, ahol dolgozik? Igen/nem
- Igyekezett megismerni a település történelmét, olvasott erről, a helyi múzeumba (múzeumokba) is ellátogatott, megnézte a település honlapját. (aláhúzendő!)

13. A foglalkoztatás jellege:

- Teljes állás határozatlan időre
- Teljes állás határozott időre, éspedig:.....
- Részmunkaidős állás határozatlan időre.....óraban
- Részmunkaidős állás határozott időre.....-tól.....-ig.....óraban

14. A munkakör jellege:

- Szellemi; a munkakör megnevezése.....
- Szakképesítést igénylő fizikai; a munkakör megnevezése.....
 - Ez esetben: a szakmájában dolgozik-e?
- Szakképesítést nem igénylő fizikai; a munkakör megnevezése.....

15. Hogyan szerzett tudomást a munkalehetőségről?

- Hirdetés útján
- Ismerősöktől
- Fejvadász/munkaközvetítő útján
- Közvetlenül a munkáltató kereste meg
- Rendszeresen dolgozik ennél a cégnél
- Egyéb:.....

16. Dolgozott-e már korábban is külföldön?

- Igen, többször is, Magyarországon kívül is, éspedig:.....
- Igen, többször is, de csak Magyarországon
- Igen, egyszer, de nem Magyarországon, éspedig.....
- Igen, egyszer, Magyarországon
- Nem, még soha

17. Az elmúlt öt évben hol vállalt munkát?

- Csak Magyarországon
- Hazájában és Magyarországon; a magyarországi munkavállalás időbeli aránya az elmúlt öt évben:.....%
- Hazájában nem, de Magyarországon kívül egyéb országban is; ez esetben a magyarországi munkavállalás időbeli aránya az elmúlt öt évben:.....%
- Hazájában is, Magyarországon is, valamint egyéb országban/országokban is; ez esetben a magyarországi munkavállalás időbeli aránya az elmúlt öt évben:.....%
- Egyéb (pl. munkanélküli volt, tanult stb.):.....

18. Miért Magyarországon, és miért nem pl. Spanyolországban, Olaszországban vállalt munkát?

- A földrajzi közelség miatt
- Nyelvismereti okokból
- Kedvezőbbek a bérek
- Kedvezőbbek a munkavégzés feltételei
- Az ismerősei/barátai/családtagjai is itt dolgoznak
- Egyéb:.....

19. A Magyarországon keresett bér:

- Elég a megélhetésre, és még meg is tud takarítani belőle
- Csak a megélhetésre elég gond nélkül/szűken (aláhúzendó!)
- Még a megélhetésre sem elég

20. Otthon hasonló munkakörben mennyit keresne?:

- Elég lenne a megélhetésre, és még meg is tudna takarítani belőle
- Csak a megélhetésre lenne elég gond nélkül/szűken (aláhúzendó!)
- Még a megélhetésre sem lenne elég

21. Ha megtakarításai keletkeznek, azokat:

- Hazaviszi/hazautalja
- Magyarországon fekteti be/kamatoztatja
- Mindkettő; a hazautalás aránya:.....%

22. Elégedett-e magyarországi munkavállalásának körülményeivel?

- Teljes mértékben
- Alapvetően igen, de van néhány kifogása,
és pedig.....
- Alapvetően nem, kifogásai:
.....
- Egyáltalán nem, kifogásai:
.....

23. Érték-e hátrányok állampolgársága miatt?

- Egyáltalán nem
- Igen, a bérezés terén
- Igen, a munkakörülmények terén
- Igen, néhány egyéb esetben,
és pedig:.....
- Igen, rendszeresen hátrányt szenved

24. Jövőbeli tervei:

- Hosszú távon a hazájában szeretne élni, dolgozni; ha megtalálja otthon a boldogulását, nem vállal többé külföldi munkát
- Hosszú távon a hazájában szeretne élni, dolgozni, de nem zárkózik el attól, hogy időnként újra külföldön vállaljon munkát; legszívesebben mely ország(ok)ban dolgozna:.....
- A továbbiakban (is) rendszeresen kíván munkát vállalni Magyarországon
- Át kíván-e települni Magyarországra; az állampolgárságot felvenné: igen/nem
- Át kíván-e települni egyéb országba, hova:.....; az állampolgárságot felvenné-e ott: igen/nem

Kutatási pályázat a román állampolgárságú munkavállalók magyarországi jelenlétének vizsgálatára az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány megbízásából az MTA Közgazdaságtudományi Intézete és a Genius Loci Alapítvány szervezésében.

sorszám: helyszín: nem:

--	--	--

Munkavállalói kérdőív buszfigyeléshez

Kérjük, értelemszerűen húzza alá a helyes válaszlehetőséget!

1. Életkora:

- 20 alatt
- 20-30
- 30-40
- 40-50
- 50 fölött

2. Iskolai végzettsége:

- 0 osztály
- 1-7 osztály
- 8 osztály
- szakiskola
- érettségi
- főiskola
- egyetem
- egyéb:.....

3. Családi állapota:

- Hajadon/nőtlen
- Házas/párkapcsolatban él; gyermekek száma:.....
- Elvált, özvegy; gyermekek száma.....

4. Állampolgársága:.....

5. Lakhelye a hazájában:

- Megye/régió:.....
- Település:.....

6. Magyarországi lakhelye:

- Megye/régió:.....
- Település:.....

7. Kikkel érkezett Magyarországra?

- Családjával
- Ismerősökkel/barátokkal
- Egyedül
- Egyéb:.....

8. Lakóhelyéről hányan járnak át dolgozni Magyarországra?

- Ő egyedül
- Ötnél kevesebben
- 5-10 fő
- 10-20 fő
- 20-nál is többen

10. A munkakör jellege:

- Szellemi; a munkakör megnevezése.....
- Szakképesítést igénylő fizikai; a munkakör megnevezése.....
 - Ez esetben: a szakmájában dolgozik-e?
- Szakképesítést nem igénylő fizikai; a munkakör megnevezése.....

11. Hogy szerzett tudomást a munkalehetőségről?

- Hirdetés útján
- Ismerősöktől
- Fejvadász/munkaközvetítő útján
- Közvetlenül a munkáltató kereste meg
- Rendszeresen dolgozik ennél a cégnél
- Egyéb:.....

12. Dolgozott-e már korábban is külföldön?

- Igen, többször is, Magyarországon kívül is, éspedig:.....
- Igen, többször is, de csak Magyarországon
- Igen, egyszer, de nem Magyarországon, éspedig.....
- Igen, egyszer, Magyarországon
- Nem, még soha

13. Miért Magyarországon, és miért nem pl. Spanyolországban, Olaszországban vállalt munkát?

- A földrajzi közelség miatt
- Nyelvismereti okokból
- Kedvezőbbek a bérek
- Kedvezőbbek a munkavégzés feltételei
- Az ismerősei/barátai/családtagjai is itt dolgoznak
- Egyéb:.....

14. A Magyarországon keresett bér:

- Elég a megélhetésre, és még meg is tud takarítani belőle
- Csak a megélhetésre elég gond nélkül/szűken (aláhúzendó!)
- Még a megélhetésre sem elég

15. Otthon hasonló munkakörben mennyit keresne?:

- Elég lenne a megélhetésre, és még meg is tudna takarítani belőle
- Csak a megélhetésre lenne elég gond nélkül/szűken (aláhúzendó!)
- Még a megélhetésre sem lenne elég

16. Ha megtakarításai keletkeznek, azokat:

- Hazaviszi/hazautalja
- Magyarországon fekteti be/kamatoztatja
- Mindkettő; a hazautalás aránya:.....%

17. Elégedett-e magyarországi munkavállalásának körülményeivel?

- Teljes mértékben
- Alapvetően igen, de van néhány kifogása,
és pedig.....
.....
- Alapvetően nem, kifogásai:
.....
.....
- Egyáltalán nem, kifogásai:
.....
.....

18. Érték-e hátrányok állampolgársága miatt?

- Egyáltalán nem
- Igen, a bérezés terén
- Igen, a munkakörülmények terén
- Igen, néhány egyéb esetben,
és pedig:.....
.....
- Igen, rendszeresen hátrányt szenved

19. Jövőbeli tervei:

- Hosszú távon a hazájában szeretne élni, dolgozni; ha megtalálja otthon a boldogulását, nem vállal többé külföldi munkát
- Hosszú távon a hazájában szeretne élni, dolgozni, de nem zárkózik el attól, hogy időnként újra külföldön vállaljon munkát; legszívesebben mely ország(ok)ban dolgozna:.....
- A továbbiakban (is) rendszeresen kíván munkát vállalni Magyarországon
- Át kíván-e települni Magyarországra; az állampolgárságot felvenné: igen/nem
- Át kíván-e települni egyéb országba, hova:.....; az állampolgárságot felvenné-e ott: igen/nem

Kutatási pályázat a román állampolgárságú munkavállalók magyarországi jelenlétének vizsgálatára az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány megbízásából az MTA Közgazdaságtudományi Intézete és a Genius Loci Alapítvány szervezésében.

sorszám:

Munkavállalói kérdőív (B) magyar állampolgárságú munkavállalók számára

Kérjük, értelemszerűen húzza alá a helyes válaszlehetőséget!

1. A válaszadó neme:

- Férfi
- Nő

2. Életkora:

- 20 alatt
- 20-30
- 30-40
- 40-50
- 50 fölött

3. Iskolai végzettsége:

- általános iskola
- szakképzettség
- érettségi
- főiskola
- egyetem
- egyéb:.....

A következő kérdések azokra a román állampolgárságú munkavállalókra vonatkoznak, akikkel Ön egy munkahelyen dolgozik:

Milyen arányban és mértékben tudnak magyarul?

Mindnyájan jól beszélnek magyarul.

Többségük jól beszél magyarul, van, aki kevésbé.

Vegyes: van, aki jól beszél magyarul, de olyan is, aki egyáltalán nem.

Egyéb:.....

Ön szerint van-e különbség a magyar és a román állampolgárságú munkavállalók között? Miben?

.....

.....

Szívesen dolgozik-e együtt román állampolgárságú munkavállalókkal?

Igen

Nem

Nincs különbség: ugyanolyan, mintha magyar állampolgárokkal dolgoznék.

Egyéb:.....

Ön szerint miért jönnek Magyarországra munkát vállalni?

.....

Amióta román állampolgárságú munkavállalókkal dolgozik együtt,

megváltozott-e a véleménye róluk?

Igen, például:

.....

Nem

(mert/vagyis:.....)

Előtte nem foglalkozott ezzel a kérdéssel vagy egyéb válasz:

.....

megváltozott-e a véleménye, tudása Erdélyről vagy általában Romániáról?

(Mesélnek-e az otthonukról? Igen - Nem)

Igen, például:

.....

Nem

(mert/vagyis:.....)

Előtte nem foglalkozott ezzel a kérdéssel vagy egyéb válasz:

.....

A román állampolgárságú munkavállalók nem szoktak panaszkodni, hogy hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció) érne őket itt az állampolgárságuk miatt. Ön szerint lenne okuk panaszra?

.....

.....

.....

Ha működik szakszervezet az adott munkahelyen:

Részt vesznek-e a román állampolgárságú munkavállalók a helyi szakszervezetben?

Igen, tagok és aktívak.

Csak tagjai annak.

Nem, nem is tagok.

Egyéb (pl. csak egyikük):.....

Kérdőív a román állampolgárságú munkavállalókat foglalkoztató munkaadók számára

A lekérdezés három úton indulhat el:

„A” - A cég azt mondja, hogy van romániai munkavállalójuk; ez esetben megtörténik a lekérdezés.

„B” - A cég azt mondja, hogy nincs, de az elmúlt két-három évben volt romániai munkavállalójuk”. Ez esetben is megtörténik a lekérdezés, de kiegészül azzal a kérdéssel, hogy most miért nincs, illetve hogy a jövőben tervezi-e romániai munkavállaló alkalmazását

„C” - A cég azt mondja, hogy nincs romániai munkavállalójuk és nem is volt az elmúlt két évben, de a jövőben várhatóan alkalmazni kívánnak romániaiakat → a sztereotípiák megismerése érdekében lefuttatunk egy rövid kérdőívet

A cég azt mondja, hogy nincs romániai munkavállalójuk és nem is volt az elmúlt két évben; ez esetben elköszönünk → a környékben van-e olyan cég, akit ez ügyben felhívhatunk

KÉRDŐÍV

szűrés

SZ1. Alkalmaz-e az Önök cége román állampolgárságú munkavállalókat? Ha nem, az elmúlt három év során alkalmaztak-e?

- 1 - igen, jelenleg is alkalmaznak (→ „A” JELŰ KÉRDÉSEKET KELL FELTENNI)
2 - jelenleg nem, de az elmúlt 3 évben alkalmaztak (→ „B” JELŰ KÉRDÉSEKET KELL FELTENNI)
3 - nem alkalmaznak sem most, sem az elmúlt 3 évben

HA SZ1=3

SZ2. És a jövőben várhatóan fognak-e alkalmazni román állampolgárságú munkavállalókat?

- 1 - igen, biztosan (→ „C” JELŰ KÉRDÉSEKET KELL FELTENNI)
2 - valószínűleg igen (→ „C” JELŰ KÉRDÉSEKET KELL FELTENNI)
3 - valószínűleg nem (→ VÉGE)
4 - nem (→ VÉGE)
88 - NT
99 - NV

A-ban és B-ben is:

k1. Mi az Önök cégének fő tevékenysége?

- 1 - Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat
2 - Bányászat, energiagazdálkodás, ipari tevékenység
3 - Építőipar
4 - Kiskereskedelmi tevékenység
5 - Nagykereskedelmi tevékenység
6 - Közlekedés és hírközlés
7 - Pénzügyi szolgáltatások (bank, biztosítás, bróker tevékenység)
8 - Egyéb szolgáltatások
9 - Közigazgatás, oktatás, egészségügy, egyéb társadalmi szolgáltatás
10 - Egyéb:.....
88 - NT
99 -NV

A-ban és B-ben is:

k2a. Összesen hány fő dolgozik az Önök vállalkozásánál/cégénél?
HA PONTOSAN NEM TUDJA, MONDJON KÖZELÍTŐ SZÁMOT!

..... (fő)
888-NT
999-NV

A-ban

k2b. Hány román állampolgár dolgozik Önöknél jelenleg?

..... (fő)
888-NT
999-NV

A-ban és B-ben is:

k2c. És hány egyéb külföldi állampolgár dolgozik Önöknél jelenleg (románon kívül)?

0- egy sem
..... (fő)
888-NT
999-NV

A-ban és B-ben is: (k2c alapján HA VAN MÁS KÜLFÖLDI)

k2d. A nem romániai külföldi állampolgárok mely országokból érkeztek?

.....
.....
.....

88- nem tudja
99 – nem válaszol

A-ban

k3A. Éves átlagban hány román állampolgárságú munkavállaló dolgozott 2008-ban a cégnél?
HA PONTOSAN NEM TUDJA, MONDJON KÖZELÍTŐ SZÁMOT!

.....
88- nem tudja
99 – nem válaszol

B-ben

k3B. Amikor alkalmaztak román állampolgárságú munkavállalókat, akkor éves átlagban hányat?
HA PONTOSAN NEM TUDJA, MONDJON KÖZELÍTŐ SZÁMOT!

.....
888- nem tudja
999 – nem válaszol

A-ban:

k4A. Mennyire elégedett az Ön vállalkozásánál dolgozó romániai munkavállaló/munkavállalók teljesítményével? Kérem, 1-től 5-ig osztályozzon, az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem, az 5-ös pedig azt, hogy teljes mértékben!

1 2 3 4 5
88 –NT
99- NV

B-ben

k4B. Mennyire volt Ön elégedett a romániai munkavállaló/munkavállalók teljesítményével? Kérem, 1-től 5-ig osztályozzon, az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem, az 5-ös pedig azt, hogy teljes mértékben!

1 2 3 4 5
88 –NT
99- NV

A-ban és B-ben is

k5A. És mennyire elégedett az Ön vállalkozásánál dolgozó magyarországi munkavállalók teljesítményével? Kérem, 1-től 5-ig osztályozzon, az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem, az 5-ös pedig azt, hogy teljes mértékben!

1 2 3 4 5
88 –NT
99- NV

A-ban és B-ben is:

k6. Jellemzően milyen munkakörben szokták foglalkoztatni a román állampolgárokat?

(MONDJA EL, HOGY KONKRÉTAN MIT CSINÁLNAK /PL. GYÁRTÓSORON DOLGOZNAK, ÉPÍTŐMUNKÁSOK, FÖLDEKEN SZÜRETTELŐK, STB)

.....

.....

88 –NT
99- NV

A-ban és B-ben is:

k7. Ezen a munkakörök főként szellemi vagy fizikai tevékenységeket jelentenek? Ha fizikai, akkor szakképzést igénylő, segédmunka vagy betanított munka?

1 – szellemi
2 – fizikai, ezen belül
3 - szakképesítést igénylő
4 - segédmunka
5 - betanított munka

88- nem tudja
99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k8. Ha egyszerre több romániai munkavállalójuk van (vagy volt), akkor azok egy településről, térségből érkeztek-e (csoportosan) vagy külön-külön, véletlenszerűen?

1 - csoportosan érkeztek
2 - külön-külön érkeztek
77 – Nem szokott egyszerre több romániai munkavállalójuk lenni
88 - Nem tudja
99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k9. A romániai munkavállalók milyen térségből, megyéből érkeztek? Több válasz is megjelölhető!

1 - Erdélyből
2 - Erdélyen belül: a határ mellől
3 - Erdélyen belül: a Székelyföldről
4 - Ókirályságból (Havasalföld, Moldva)
5 – egyéb, éspedig:
88- nem tudja
99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k10. A román állampolgárságú munkavállalók foglalkoztatása önöknél folyamatos, vagy inkább időnyomunka-jellegű szokott lenni?

- 1- folyamatos
- 2 - időnyomunka
- 3 - is-is
- 88- nem tudja
- 99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k11. Mi a legjellemzőbb foglalkoztatási formája az Önök cégénél a romániai munkavállalókra nézve?

- 1 - Teljes állás határozatlan idejű munkaszerződéssel
- 2 - Teljes állás határozott idejű munkaszerződéssel, mégpedig
 - 3 – jellemzően 1-3 hónapra
 - 4 - jellemzően 4-6 hónapra
 - 5 - jellemzően 7-12 hónapra
- 6- Részmunkaidős állás határozatlan idejű munkaszerződéssel
- 7 - Részmunkaidős állás határozott idejű munkaszerződéssel, mégpedig
 - 8 – jellemzően 1-3 hónapra
 - 9 - jellemzően 4-6 hónapra
 - 10 - jellemzően 7-12 hónapra
- 11 – egyéb, éspedig :
- 88- nem tudja
- 99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k12. Körülbelül hány százalék szokott lenni a férfiak aránya a romániai munkavállalók körében?

- 10 –mindenki vagy majdnem mindenki férfi
- 9- kb. 90% férfi
- 8- kb. 80% férfi
- 7- kb. 70% férfi
- 6- kb. 60% férfi
- 5- kb. 50% férfi
- 4- kb. 40% férfi
- 3- kb. 30% férfi
- 2- kb. 20% férfi
- 1- kb. 10% férfi
- 0 – egyikük sem vagy csak néhány férfi van
- 88- nem tudja
- 99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k13. A magyar nyelv ismerete mennyire szokott jellemző lenni körükben?

- 1- mindenki, vagy szinte mindenki beszél magyarul
- 2 - többségük beszél magyarul
- 3 – kis részük beszél magyarul
- 4 - nem jellemző, hogy tudnának magyarul
- 88- nem tudja
- 99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k14. A magyar nyelv ismerete Önöknél feltétele-e a román munkavállalók foglalkoztatásának?

- 1- igen
- 2 - nem

- 3 – nem feltétel, de jobb, ha tud az adott munkavállaló magyarul
- 88- nem tudja
- 99 – nem válaszol

Csak az A-ban:

k15. Van-e a cég irányításában részt vevő munkatársak között román állampolgár?

- 1- van
- 2 – nincs
- 88- nem tudja
- 99 – nem válaszol

Csak az A-ban:

k16. Van a cég irányítói között Romániából áttelepült magyar állampolgár?

- 1- van
- 2 - nincs
- 88- nem tudja
- 99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k17. Jellemzően van-e eltérés a magyar és a román állampolgárok által betöltött munkakörök között?

- 1 - van
- 2 - nincs
- 88- nem tudja
- 99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is: (HA VAN ELTÉRÉS)

k18. Mely eltérések jellemzőek a magyar és a román állampolgárok által betöltött munkakörök között?

- 1- a román állampolgárokat inkább az egyszerűbb, kevesebb szaktudást igénylő munkakörökben alkalmazzák
- 2 - a román állampolgárokat inkább a magasabb szaktudást igénylő munkakörökben alkalmazzák
- 3- egyéb, éspedig:.....
- 88- nem tudja
- 99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k19. A cég eleve román állampolgárokkal töltötte be az adott munkaköröket, vagy időközben váltottak?

- 1- Eleve román állampolgárokat vettek fel ezekre az állásokra
- 2 - Korábban magyar állampolgárok töltötték be ezeket az álláshelyeket, őket váltották a romániaiak
- 3 - Igyekeztek magyar állampolgárokkal betölteni ezeket a helyeket, de nem sikerült, így kerültek oda romániaiak

A-ban és B-ben is:

k20. Azonos munkakörben van-e különbség a magyar és a román állampolgárokat megillető bérek és kiegészítő juttatások között?

- 1- igen, a bérekben
- 2- igen, a juttatásokban
- 3 – igen, mindkettőben
- 2- nincs különbség
- 88- nem tudja
- 99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is: (HA k20=1 VAGY 3)

k20a. Hogyan jellemezné ezeket a különbségeket a bérekkel kapcsolatban?

- 1 – a román állampolgárok magasabb bért kapnak, mégpedig kb. százalékkal
- 2 – a román állampolgárok alacsonyabb bért kapnak

kb. százalékkal

88- nem tudja

99 – nem válaszol

*A-ban és B-ben is: (HA k20=2 VAGY 3)***k20b. Hogyan jellemezné ezeket a különbségeket a kiegészítő juttatásokat tekintve?**

1 – a román állampolgároknak több kiegészítő juttatás jár

kb. százalékkal

2 – a román állampolgároknak kevesebb kiegészítő juttatás jár

kb. százalékkal

88- nem tudja

99 – nem válaszol

*A-ban és B-ben***k21. Mi az oka annak, hogy román állampolgárokat is alkalmaznak? Most felolvasok különböző indokokat, kérem, osztályozza ezeket egy 1-5-ig terjedő skálán, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem jellemző, az 5-ös pedig azt, hogy maximálisan jellemző!**

						NT	NV
olcsóbb munkaerő	1	2	3	4	5	88	99
nagyobb a szaktudásuk	1	2	3	4	5	88	99
megbízhatóbban dolgoznak, mint a magyarországiak	1	2	3	4	5	88	99
termelékenyebbek	1	2	3	4	5	88	99
könnyebb velük együttműködni	1	2	3	4	5	88	99
az adott munkára nem találtak magyar állampolgárokat	1	2	3	4	5	88	99

*C-ben***k21C. Mi lenne az oka annak, hogy a jövőben román állampolgárokat alkalmaznának? Most felolvasok különböző indokokat, kérem, osztályozza ezeket egy 1-5-ig terjedő skálán, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem jellemző, az 5-ös pedig azt, hogy maximálisan jellemző!**

						NT	NV
olcsóbb munkaerő	1	2	3	4	5	88	99
nagyobb a szaktudásuk	1	2	3	4	5	88	99
megbízhatóbban dolgoznak, mint a magyarországiak	1	2	3	4	5	88	99
termelékenyebbek	1	2	3	4	5	88	99
könnyebb velük együttműködni	1	2	3	4	5	88	99
az adott munkára nem találtak magyar állampolgárokat	1	2	3	4	5	88	99

A-ban és B-ben is:

HA AZ ADOTT MUNKÁRA NEM TALÁLTAK MAGYAR ÁLLAMPOLGÁROKAT 3, 4 VAGY 5 VÁLASZ a k21-ben

k22. Mi az oka annak, hogy nem találnak magyar állampolgárokat erre a munkára? Ismét felsorolok okokat, kérem, osztályozza ezeket 1-től 5-ig, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem jellemző, az 5-ös pedig azt, hogy maximálisan jellemző!

						NT	NV
az adott munkaköröket illetően munkaerőhiány van a környéken	1	2	3	4	5	88	99
magyar állampolgárok nem szívesen vállalták az adott munkát, nem akartak a cégnél dolgozni	1	2	3	4	5	88	99
dolgoztak magyar állampolgárok az adott munkakörökben, de a cég elégedetlen volt velük, ezért elküldték őket	1	2	3	4	5	88	99

C-ben

HA AZ ADOTT MUNKÁRA NEM TALÁLTAK MAGYAR ÁLLAMPOLGÁROKAT 3, 4 VAGY 5 VÁLASZ a k21c-ben

k22. Mi az oka annak, hogy nem találnak magyar állampolgárokat erre a munkára? Ismét felsorolok okokat, kérem, osztályozza ezeket 1-től 5-ig, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem jellemző, az 5-ös pedig azt, hogy maximálisan jellemző!

						NT	NV
az adott munkaköröket illetően munkaerőhiány van a környéken	1	2	3	4	5	88	99
magyar állampolgárok nem szívesen vállalják az adott munkát, nem akarnak a cégnél dolgozni	1	2	3	4	5	88	99
az adott munkakörökben dolgozó magyar állampolgárokkal elégedetlen a cég	1	2	3	4	5	88	99

A-ban és B-ben is:

k23. Származott-e a vállalkozásnak bármilyen hátránya abból, hogy romániai munkavállalókat alkalmaz (vagy alkalmazott)?

- 1- igen,
- és pedig:
- 2 -nem
- 88 - nem tudja
- 99 - nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k24. Ön szerint miként szoktak tudni együtt dolgozni Önöknél a romániai és magyarországi munkavállalók?

- 1- harmonikusan, nem kérdés, ki honnét jött
- 2 -kisebb vitákkal
- 3 - gyakoriak a konfliktusok
- 4 - egyéb:.....
- 77 - nem dolgoznak együtt
- 88- nem tudja
- 99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k25. Tapasztalt-e konfliktust, vitát munkavállalói között abból fakadóan, hogy ki romániai és ki magyarországi?

- 1 - gyakran
- 2 - ritkán

3 - sohasem volt ebből konfliktus
88 - nem tudja
99 - nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k26. A következő toborzási módszerek közül Önök melyeket alkalmazták már a romániai dolgozók megkeresése során? És melyiket alkalmazzák leggyakrabban?

	alkalmazták már (több válasz lehet)	ezt alkalmazzák a leggyakrabban
hirdetnek az erdélyi sajtóban	1	11
cég maga szervez erdélyi toborzó utakat	2	22
a munkavállalók egymást értesítik, szólnak az ismerősöknek	3	33
Magyarországon hirdetnek, más cégek alkalmazottait csábítják át	4	44
fejvadász céget bíznak meg	5	55

77 - régóta ugyanazzal a gárdával dolgoznak, nem kell toborozniuk
88 -NT
99 -NV

Csak a B-ben:

k27. Mi az oka annak, hogy most már nem foglalkoztatnak román állampolgárokat? Felsorolok okokat, kérem, osztályozza ezeket 1-től 5-ig, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem jellemző, az 5-ös pedig azt, hogy maximálisan jellemző!

						NT	NV
Átalakult a cég, megszűntek az általuk betöltött munkakörök	1	2	3	4	5	88	99
Túl bonyolult, hosszadalmas és költséges az engedélyeztetési eljárás	1	2	3	4	5	88	99
Megszigorodtak/megszaporodtak a munkaiügyi ellenőrzések, és ebből állandó konfliktusok voltak	1	2	3	4	5	88	99
Ma már a román állampolgárok foglalkoztatása is drága	1	2	3	4	5	88	99
A román állampolgárok között sem találtak megfelelő minőségű munkaerőt	1	2	3	4	5	88	99

6 – Egyéb oka van, és pedig:.....

Csak a B-ben:

k28. Tervezik-e a jövőben is román állampolgárok alkalmazását?

1- Mindenképpen
2 - Esetleg
3 - Nem valószínű

4 - Biztosan nem
88 -NT
99 -NV

Csak az A-ban:

k29. Most a román állampolgárok magyarországi munkavállalásával kapcsolatos engedélyezési eljárásról szeretném az Ön véleményét megtudni. Tapasztalatai szerint az engedélyezési eljárás mennyire gyors? Osztyalozzon 1-5-ig, ahol az 1-es jelentése: egyáltalán nem, az 5-ös jelentése: teljes mértékben! És mennyire.....

						NT	NV
gyors	1	2	3	4	5	88	99
egyszerű	1	2	3	4	5	88	99
rugalmas	1	2	3	4	5	88	99
olcsó	1	2	3	4	5	88	99
jól szabályozott, átlátható	1	2	3	4	5	88	99

Csak az A-ban:

k30. A román állampolgárok alkalmazása jelent-e plusz adminisztrációs terheket a cégnek a munkavállaló felvételekor vagy folyamatosan az alkalmazás alatt?

1 - igen, de csak az engedélyezési eljárás során
2 - igen, folyamatosan
3- nem
88- nem tudja
99 – nem válaszol

A-ban és B-ben C-ben is:

k31. Véleménye szerint az Ön vállalkozását a gazdasági válság érinteni fogja?

1 - igen
2 - nem
88- nem tudja
99 – nem válaszol

A-ban és B-ben C-ben is (HA k31=1)

k32. Milyen téren fogja érinteni a gazdasági válság a vállalkozást?

1 - inkább kedvezően (új lehetőségek, piacok nyílnak)
2 - némi visszaesést fog okozni
3 - jelentős visszaesést fog okozni
4 - a cég létét veszélyezteti
5 - egyéb:.....
88- nem tudja
99 – nem válaszol

Csak az A-ban:

k33. És mit gondol, az Ön cégénél foglalkoztatott romániaiak munkahelyeit a gazdasági válság érinteni fogja?

1 - igen
2 - nem
88- nem tudja
99 – nem válaszol

Csak az A-ban: (HA k33=1)

k34. Mit gondol, miként?

TÖBB VÁLASZ IS MEGJELÖLHETŐ!

- 1 – a romániai munkavállalószámuk növekedhet, mivel új piacok megnyílására számít
- 2 - lesznek olyan romániaiak, akiket el kell bocsátani
- 3 - minden romániai munkavállalót el kell majd bocsátani
- 4 - a romániaiak helyett magyarországi munkavállalókat tud majd fölvenni
- 5 – egyéb:
- 88 - nem tudja
- 99 – nem válaszol

A-ban és B-ben is:

k35. Tervezi-e, hogy idén is alkalmaz romániai munkavállaló(ka)t?

- 1 - igen, biztosan
- 2 - valószínűleg igen
- 3 - valószínűleg nem
- 4 – biztosan nem
- 88 - nem tudja
- 99 - nem válaszol

A-ban és B-ben C-ben is:

k36. Ön szerint a gazdasági válság nyomán lehet-e számítani arra, hogy a romániai munkavállalók körében a korábbinál népszerűbb lesz a magyarországi munkavállalás?

- 1 - igen, biztosan
- 2 - valószínűleg igen
- 3 - valószínűleg nem
- 4 – biztosan nem
- 88 - nem tudja
- 99 – nem válaszol

Csak az A-ban:

k37. Végezetül, Ön szerint a kormánynak a jelen gazdasági helyzetben enyhíteni vagy szigorítani kellene-e a külföldiek magyarországi munkavállalását?

- 1 - enyhíteni
- 2 – szigorítani
- 3 – nem kellene változtatni
- 88 - nem tudja
- 99 - nem válaszol